

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „СТАТИСТИКА И ДЕМОГРАФИЯ”

НАУЧНА ОБЛАСТ: 3. Социални, стопански и правни науки

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.8. Икономика

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: Статистика и демография

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: Доктор

НИВО ПО НКР: Ниво 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: Доктор по икономика

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / задочна / самостоятелна

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / самостоятелна - 3 години, задочна - 4 години

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Професионално направление 3.8. „Икономика“ в Института за икономически изследвания на Българската академия на науките предлага обучение на докторанти в образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Статистика и демография“. Програмата стъпва върху дългогодишните традиции и опит на Института в подготовката на докторанти и специалисти в различни сфери на общественоекономическия живот. Наред с това, обучението на докторантите по специалността е в съответствие със съвременните тенденции в развитието на знанието в областта на статистиката, иконометрията и демографията. При подготовката на докторантите се прилагат съвременни форми и методи на обучение и адекватни форми на контрол върху тяхната научна и образователна дейност. Обучението на докторантите е съществен елемент от политиката на ИИИ при БАН на приемственост на научния и преподавателския състав.

В рамките на докторска програма „Статистика и демография“ докторантите изучават основни свойства на статистическия инструментариум (статистически методи и модели), а също и демографски процеси и проблеми в контекста на социалноикономическото развитие. Статистическият инструментариум се използва в изследвания на макро- и микроикономическо равнище, провеждани в отделните секции на ИИИ при БАН. Той е в основата на прилагането на методи и модели за количествен анализ и обосновка на икономически решения. Инструментариумът на статистиката непрекъснато се обогатява, а демографските характеристики се променят, което разширява

теоретичната и приложната значимост на докторската програма.

Докторската програма “Статистика и демография” на Института е добре разпознаваема в национален и институционален контекст на българската конкурентна среда. Академичният състав, обучаващ докторантите, е с висок научен и експертен потенциал, с широки международни контакти, участия в проекти и научни форуми, висока публикационна активност, което създава благоприятна среда за обучение и развитие на докторантите.

Налице са всички условия за включване на обучаваните по докторската програма “Статистика и демография” в научноизследователската дейност на Института и участие в реални изследователски проекти. Осигурени са възможности за публикационна дейност на докторантите.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Целта на докторската програма „Статистика и демография“ е да бъдат подготвяни висококвалифицирани специалисти, както в научноизследователската и преподавателската, така и в приложната дейност.

Обучението в програмата цели да развива умения за провеждане на самостоятелни и екипни научни и научно-приложни изследвания чрез прилагане на утвърдени класически и съвременни статистически и демографски методи, както и за критичен анализ на обществени - социални, икономически и демографски - процеси. Докторантите се обучават да прилагат знанията си в научните изследвания, да предават знания във висшето образование, да участват в научни екипи и да допринасят за развитието на политики, основани на задълбочени анализи. Особено внимание при обучението на докторантите се отделя на интердисциплинарния подход, етичните стандарти и добросъвестното използване на информацията в полза на обществото.

3. ОРГАНИЗАЦИЯ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението за придобиване на образователната и научната степен „доктор” се осъществява в редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение, финансирани от държавата или от докторантите. Организацията на обучението е в съответствие с разработен от секцията в ИИИ при БАН индивидуален учебен план по типов образец.

Срокът на обучение по докторска програма “Статистика и демография” е 3 години в редовна и самостоятелна форми на обучение и 4 години в задочна форма на обучение. Обучението завършва със защита на дисертационен труд пред научно жури.

За докторанти могат да кандидатстват и чуждестранни граждани в съответствие със законодателството и съответни регулации в страната.

Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план на базата на утвърден от ИИИ при БАН стандарт, според който се извършва разпределението на видовете дейности за срока на обучение на докторанта.

Обучението на докторантите в Института се провежда в съответствие със съвременните постижения по тематика на научните специалности и сродни на тях научни

области под непрекъснатото ръководство и контрол от страна на обучаващия хабилитиран състав. Формите на обучението са докторантски курсове, чуждоезикова подготовка и подготовка в специализирани научни курсове, заложи в индивидуалните планове; участие в специализирани семинари по научната тематика на дисертацията; включването в научноизследователската работа по изпълнението на проекти и др. Проблемите на докторантите редовно се обсъждат на заседания на секциите, а резултатите от годишните им атестации се докладват и приемат на заседания на Научният съвет на ИИИ при БАН.

Структурата на обучението включва три основни модула:

- Модул 1 – *Индивидуално специализирано обучение*: самостоятелна подготовка и полагане на изпити по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и по специалността.
- Модул 2 – *Общо специализирано обучение*: два избираеми специализирани докторантски лекционни курса. Институтът предлага 4 специализирани курса по „Методология на научните изследвания“, „Приложна статистика“, „Зелена и кръгова икономика“ и „Разработване, управление и отчитане на научноизследователски проекти“.
- Модул 3 – *Общо академично обучение*: два курса и полагане на изпити по „Информационни технологии“ и „Чужд език“ за академични цели.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

Завършилиите докторската програма „Статистика и демография“ притежават **систематизирани знания за научноизследователската дейност**, включващи: проучване на подходящи литературни източници, проучване на практиката, свързана с темата на дисертационния труд, участия в научни форуми и публикации по темата на дисертацията, избор и прилагане на подходящи методики и методи за доказване на научната теза в докторската дисертация и защита на дисертационния труд. При обучението докторантите получават знания на високо академично равнище относно класическите и съвременните статистически методи и техники за анализ и приложението им при изследване на икономическите, социалните и демографските явления и процеси, и по-конкретно:

- планиране, организиране и провеждане на емпирични изследвания на социални и икономически явления и процеси;
- изследване на връзките и зависимостите между социално-икономическите явления;
- анализ на структурните изменения и различия;
- формулиране на получените резултати и изводи.

Докторантите, завършили ОНС “доктор” по докторска програма “Статистика и демография” в ИИИ при БАН, развиват следните **умения за самостоятелни научни изследвания**:

- проучване на научна литература за целите на предприетото изследване;
- разкриване на проблеми в изследваната научна област, съставяне на работни хипотези, формулиране на изследователски тези;

- използване на класически и съвременни статистически методи за анализ, оценка, моделиране и прогнозиране на икономически явления и процеси;
- използване на специализирани статистически и иконометрични софтуерни продукти при обработката и анализ на информационни масиви;
- формулиране на научнообосновани изводи и заключения, аргументиране на собствени мнения, възгледи и идеи.

Завършилиите докторската програма умеят също така да реализират критични и емпирични изследвания при изследвания на процеси в различни области на обществения живот; притежават способност да идентифицират и интерпретират сложни икономически, социални, демографски зависимости, да разработват иновативни теоретични модели и приложни решения.

Завършилиите владеят научноизследователската логика и аргументация, могат да използват академични бази данни, да прилагат референтни библиографски системи и да изготвят научни публикации, доклади и експертни оценки в съответствие с международните стандарти.

Докторантите в програмата демонстрират висока степен на академична и **изследователска самостоятелност**. Те създават и интегрират нови знания чрез самостоятелно провеждане на изследвания. Притежават способност за критична оценка и аргументирана интерпретация на резултати, както и готовност да поемат отговорност при формулиране на научни тези, изводи и препоръки към публични политики. Умеят да адаптират своите изследователски подходи към динамиката на съвременните социални и икономически процеси и да ръководят интердисциплинарни екипи.

Докторантите, завършили докторска програма “Статистика и демография”, придобиват следните **професионални и личностни качества и компетентности**:

- да правят самостоятелни изследвания и поемат отговорност за тях;
- да получават, интерпретират и прилагат нови знания при собствени изследвания;
- да разширяват обхвата на научната област по статистика и демография на база на придобитите нови знания;
- да проявяват творческо мислене, практически умения и новаторство при разработване и реализация на проекти с отчитане на влиянието на множество фактори.

Докторантите, завършили докторска програма “Статистика и демография”, придобиват **компетентности за учене** по следните линии:

- издирване на необходимата научна литература и събиране на данни за изучаване на дадени явления, тенденции и процеси;
- провеждане на самостоятелни теоретични и емпирични изследвания, включително чрез авторово моделиране и използването на специализиран съвременен софтуер за обработка на статистическа информация;
- предаване на тези познания на по-късен етап, трансфер на други обучаеми - студенти, експерти и др.

Качествата на докторантите, завършили докторска програма „Статистика и демография“, се свързват не само с усвоените теоретични знания и ценности, но и с овладяването, развитието и обогатяване на техните **комуникативни и социални**

компетентности. Докторантите придобиват тези компетентности по време на обучението си чрез контактите с научни ръководители и колеги от всички секции в Института, който е известен с традициите си в създаване на възможности за научен контакт, общуване на научно ниво с колеги от други университети, с представители на бизнеса, участие в национални и международни научни форуми.

По време на обучението докторантите задълбочават и разширяват своите **теоретични познания в областта на статистиката и демографията** по отношение на: съвременните научни изследвания в тези области съгласно изискванията на европейските и световните стандарти; използването на националните, международни и световни информационни системи, вкл. електронни библиотеки и други комплексни бази данни, прилагането на подходящи статистически и иконометрични методи и модели при извършването на анализи, прогнози, оценки на факторни влияния и т.н.

В съответствие с практиката на ИИИ при БАН за осъществяване на пряка връзка между науката и бизнеса, темата на дисертационния труд на докторантите (задочни и на самостоятелна подготовка) може да бъде пряко свързана с потребностите на институцията, в която те работят.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите докторска програма “Статистика и демография” получават задълбочени теоретични познания в областта на статистиката и демографията и компетентности за практическо им приложение при изследване на икономическите и социални процеси в страната. Това им дава възможност да се реализират в научната и преподавателска сфера, а и като експерти, анализатори, мениджъри в различни институции и бизнес организации в страната и извън нея.